المملكة العربية السعودية ونرائرة التعليم العالي ونرائرة التعليم العالي جامعة أم القرى مكة المكرمة كلية الشربعة والديراسات الإسلامية قسم الديراسات العليا التابريخية والحضائرية

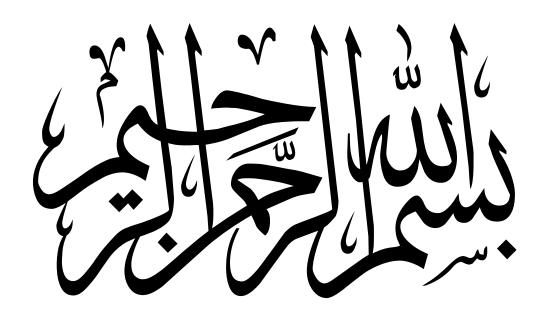
إقليبا البري والمجبال في العصر البويهي - - - - (دراسة سياسية)

إعداد الطالبة

نادية بنت عبد الصمد بن عبد الكريم مقلية

إشراف

الأستاذ الدكتور / محمد بن ربيع هادي المدخلي الأستاذ الدكتور / محمد بن ربيع هادي المدخلي الأستاذ الدكتور / محمد بن ربيع هادي المدخلي

(- / -)

.

"In the name of God, Most Gracious, Most Merciful"

Thesis Summary "The Two Irrigation Territories and Mountains in the Buwihi age " 320 – 420 AH / 931 – 1031 AD Political Study.

The research importance comes through the positions in the Islamic Orient in the early of the fourth century of Higra when the doctrine of becoming a Shiite had spread. The Buwihis worked for establishing a country for them. It spread little by little into three regions: Persia, Iraq and the two irrigation Territories and Mountains. That wasn't enough for the Buwihi but they worked for spreading the doctorine of becoming a Shiite from here the importance of the study, of this period comes and showing it as it should be in all the polical sides. The research includes an introduction, resource presentation, prelude and five chapters, then the finale and resource lists and research references.

As for the introduction, I have points the topic and the study including all the political aspects of the Buwihi country stating its fight with the neighboring countries as Samaniyah and Ziayriah. Next, I have shown the thesis contents and moved to present the most important resources that the research depends on.

In the prelude, I have talked about the geographical identification of the two irrigation territories and the mountains. I also have mode a part for talking about the political state of the two irrigation Territories before the Buwihi age in which I have stated the state of the Islamic Orient since the start of the of deterioration if the Abbassi Caliphate and establishing a separate Emmirate independent from it.

As for the first chapter, it concentrates on the appearance of the Buwihi as soldiers follower to the princes of Al-Dilam, such as Makan Bin Kali and Merdawig Bin Zyar, then the appointing of their eldest, Ali Bin Biwih upon Al-Kareg state, then their dependence from Merdaweeg and their arrival in Persian and getting the recognition of the Abbassi Claliph of them.

In the second chapter, I have shown the efforts that Hassan Bin Buwih had exerted in setting his rule in two irrigation Territories and the Mountains and the situation of the neighboring countries concerning the sovereign of the Biwihis as Samanians and Zayrins. I have also mentioned a part for the policy if Hassan Bin Biwih and its influence upon his rule.

As for the third chapter, it is about the Calilphs of Hassan Bin Biwih talking about the Political circumstances of the Biwihi country after the death of Hassan Bin Biwih and the competition that had happened among the members of the Biwihi's house concerning the rule of the country after his death, and the ability of adad Al-Dawlah of Controlling his cousins Ezz Al-Dawlah Bekhtar and his brother Fakhr Al-Dawlah, I also have explained the relationship of the Biwihi's princes in the two irrigation Territories and the mountains with the princes of Biwih in Iraq and Persia.

As far the fall of the Biwih at the irrigation Territories and mountains and the use of the chance by Hasnowyah, Kakawyah and Ghaznawyah of the interior flights among the Biwihis' princes to control each one of the others, they have been deal it with in chapter four.

Chapter five deals with talking about the Biwihi ministers and their influence in the rule of the irrigation Territories and the Mountains in all the political, administrative, military and cultural fields.

As for the most important findings of the research, they are the management of the Biwihis of expanding their country region by ruling the two irrigation Territories and the Mountains and their work to spread the doctrine of becoming a Shiite.

My God put us in on the right way .

The Female Student

Nadia Bint Abdul Samad Muklyah The Supervisor

Dr. Mahammed Bin Rabea Hadi AL-Madkhali The Dean of AL-Shariaa college

Dr. Saud Bin Ebrahim Al-Shireem Now your

بسم الله الرحمن الرحيم

.

/

(-)

---. -. (- / ;) : - - (

```
·
:
 )
•
   ÷
 )
  (
   .
:
  )
   .
. (
```

· -

<u>:</u>

; ;

·
):
: (

:

.

: . • · : • ():

		•	
	•		
		:	
:	():	

; · : · : ·):
: (

· : . : (): : . . :

•

:

••

•

•

•

•

.

•

وراسة تحليلية لأهم المصادر والمراجع التي اعتدعليها البحث حسب الأهية.

·

(/ /)

(- / -)

. ()

: (¹

. () ·
(/ /)

: (¹)
: (²)
: . (²)

() /) (/ (/)
() () / . (/)

```
u ( )
            ( )
( / )
      ( )
            ( / )
  . ()
                 . ( )
```

. () II () (/) . () . () (/

. () ш ш . () II () п () : : () : (1) (2) (3) (4) () п . () .

11

•

11

п п 11 11 11

п п п

11 11 11 11 II II

II II II

n .

•

تعريف إقليسي الري والبجبال

```
( )
                                                                ( )
                              ()
( )
                                                                                             (¹)
```

```
() ()
                                                                                      ( )
                                                                      ( ) " ( )
                                                              ( )
                                                            ()
                      (
                                    )
                                                                                                \binom{1}{}
                                                 . (
                                                                                              )
          . (
                                                                                                (<sup>3</sup>)
)
                                                       . (
                                                                                                (<sup>5</sup>)
                                                               ) .
                                                                              . (
                        . (
                                                                                                <sup>(7</sup>)
```

```
. ( )
. ( )
إقليم المجبال
                                ()
                                ()
           ) ()
               · ( )
· ( ) ( )
     ()
                                                (1)
                                                (<sup>6</sup>)
                 . (
: ) .
```

```
( )
    ( )
                              ()
                         . () ()
        ()
                  ( )
                                : (1)
      : ) .
                              . (
: (<sup>2</sup>)
           : ) .
.( –
                                       (^3)
           : ) .
                             . (
: (<sup>4</sup>)
: ) .
                           . (
```

```
()
                            . ()
                                                        . ()
               ()
                                  ()
                                                 ()
     .()
                                                ()
                ()
   )
[
     ]
                         /
               . (
```

() .() : () () . () : . () (1) (²) (³) (⁴) (⁵) (⁶) (⁷)

الحالة السياسية في إقليسي الري والجبال قبيل العصر البويسي الري والجبال قبيل العصر البويسي () (- / -) () ()

: (1 :) . / / . (() : (2 . . / . . (3

```
()
                         ()
       - ) ( )
                                         ( )
( )
                                          ( )
()
                      ( )
. (
```

```
() ()
                                  . ( )
                                 ()
  ): /
(<sup>()</sup>
                          ( )
                                         ( )
       . ()
                                                  (1)
/
        ) . /
   :
                                                  (<sup>2</sup>)
                 : ) . /
. (
: ) .
                : ) . /
               . (
: ) .
                                          )
      /
                                . (
```

. () () . () () . () . () (() (- / -)() () (1)) . /

```
. ()
= :
                                 ):
. (
                  .(
                                                     )
```

(- / -) ()

```
( )
                                     ( )
   ( )
                                                             . ()
                                    ( )
                            . (
         ( - / - )
       . (
                                                                     (<sup>5</sup>)
         ) .
                                                 . (
```

```
( / ) ()
                       ()
   () /
                ( )
/
                      . ()
   ()
:
: ).
                         \binom{1}{}
 /
: ) . /
. ( - - -
:
     /
     . ( - -
        : ) .
. :
  . (
         : ) . /
. ( -
```

```
()
                  ( )
                                                             ( )
                                                            /
  ()
                                . ()
              ( )
                                                                                       (<sup>1</sup>)
         : ) . /
(
                                                                          )
. ( /
                                                                                       (^{2})
                                                                                       (^{3})
                          ) .
                                       . (
                                                                                       (<sup>5</sup>)
                                                                                       (<sup>6</sup>)
```

		()			()		
()					. () /		
	. ()	/					
: . () .			/	:	(1)	
:			:		:	(²)	
:		•	:	•	:	(3)	
:		•	:	:	:	(⁴)	
:			:	·	:	(⁵)	
:			:		: :		

```
( )
             ( )
                                                     ( )
                            ()
                                       ( )
                                                    . ()
                                                             \binom{1}{}
                                                       /
      ) .
                                   . ( –
                                                       ):
                                                             (<sup>2</sup>)
  ( )
                                                       : )
   . (
. (
. (
```

```
( )
                                                           ( )
. ()
()
                                                                                                    . ()
                                                                  ( )
                                                                                                              (1)
             . (
                                                                                                              (<sup>6</sup>)
                                                                      )
```

. () . () () () () () . () (1) (²) . () (⁴) (⁵) . ((⁶)

) .

(⁷)

. (

•	. ()	()
/	. ()	
11 11	. ()	()
	-	: (¹)
. / .(:)	· · · · · · · · · · · · · · ·	:) : (²)
		. (: (³) : (⁴)
		· : (⁵)

() () . () . () () (1)

```
()
                                                                                    ( )
. ()
( )
                   ( )
                                     ()
                                                . ()
                                                               ( )
                                                 . ()
                                                                                                                              (1)
                                                                                                                              (<sup>2</sup>)
                                                                                    (
                                                                                                                              (<sup>3</sup>)
                                                                                                                              (<sup>4</sup>)
                                                                             )
                                                                                                                              (<sup>5</sup>)
                                                           . (
                                                         . (
                                                                                                                              (<sup>9</sup>)
```

```
. ()
         ()
                                             ()
        . ()
    ( )
                  ()
                  ( )
                                    ()
                                                (1)
: ) .
            . (
            : ): . /
```

. () . () () () (1) (²) $(^{3})$

(⁴)

:

. ()

. : (¹)

الفصل الأول:

(البويهيون منذ ظهورهم حتى اعتراف الخلافة العباسية بهم)

أ- خدمة البويهيين لأمراء الديلم وعملهم على الاستقلال.

ب- وصول البويهيين إلى فارس واعتراف الخلافة العباسية بهم .

ج- المحاولات الأولى للحسن بن بويه في الاستيلاء على الري والبجبال.

أ- خدمة البويهيين لأمراء الديلم وعملهم على الاستقلال:

```
: ()
                             ()
           . ( / )
. ( / )
. ( / )
 ( )
                                      (^1)
.( :
: ) .
.(
: )
        . ( ) :
                  : ).
               . (
      : ) .
```

```
( )
                                                                  ( ) "
                                                   ()
                                                                                      ( )
. ()
                                                                                                                                                 ļ
                                                                                           ( )
                                                                                . ()
                                                                                                                                                               (1)
                                                                                                                                                               \binom{2}{3}
                                                                                                                                                               (<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
```

```
) ( )
.()(
                      . ()
. (
                                     : ) .
                                                                (<sup>3</sup>)
```

() . () " () . () . () (1) $\binom{2}{3}$ (⁴) (⁵)

() . () الننزاع بين علي بن بويه وسر داويبر بن زيار: () () () . ((⁴)

```
( )
                                    ( )
                         ()
     ()
                              ( )
                                           ( )
                        ) ()
            . (
   ) .
                             (
                                )
                                                                <sup>7</sup>)
) .
```

. () / . ()

.()

(²)

ب- وصول البويهيين إلى فارس واعتراف الخلافة العباسية بهم:

							. ()	
			()			()		
				()		()	
							/	
	:	·		:	-	·	:	(1)
	:			:		:	:	(²)
							: : :	(³) (⁴)
:) .				. (:	(⁵)

```
( )
                                                                                  ()
        ( )
                                      ()
                                                                  ( )
                                               . ()
                          ( )
                                                       . ()
                                                                                                        (1)
                                                                                                        (<sup>2</sup>)
/
                                                                                                        (<sup>4</sup>)
              : )
```

```
( )
                     ()
                        ( )
                                      ( )
                                       ( )
                                                    . ()
                                                   ()
              . ()
                                                        (1)
              . (
: ) .
                                      . (
                                                       (<sup>3</sup>)
)
(<sup>4</sup>)
                             . (
      . (
                             : ) . /
                                                        (8)
```

```
( )
. ()
                                                      ( )
                                 ( )
                                                  . ()
                                                           استيلاء علي بن بويه على شيراز:
                                                             ()
           ( )
                                                                              ( )
                                                                                                  (<sup>1</sup>)
                         )
                                                                                                  (^{7})
                                              . (
                                                                                                  (8)
```

. () () () () () () $(^{3})$) . (. ((⁵))

```
() ()
                                                             . ()
                                 . ()
                                                                                                  ()
( )
                                                                                   . ()
                                  . (
                                                                                                                      (^{2})
                                                                                                                      (<sup>5</sup>)
                                                                                                                      <sup>(7</sup>)
```

```
()
                                                                                ( )
                                                                               ( ) "
                                        ( ) "
. ( )
                                                               ()
                                                                                                  ( )
                                                                                                   ( )
                                                 п
                                                                                                               (1)
                        ) .
                                                                                                              \binom{3}{}
                                                                                                              (<sup>4</sup>)
                                                                                                              (<sup>5</sup>)
                                         )
                                                                        . (
```

```
( ) "
                                                                                       ( )
                                          ( )
( )
                                                                                     ( )
                                                                               ().
تدعيم الملك البويهي :
                      ()
                                                                                                          ()
                           ( )
                                                                                                                         \binom{1}{}
                                                                                                                         (<sup>6</sup>)
                                                                                                                         (<sup>7</sup>)
(<sup>8</sup>)
(<sup>9</sup>)
```

=

. () () () () () . () = (1) (⁴) . ((⁵) (⁶)

. () . () استيلاء مرداويب على الأهواز: () () () . () . (

```
( )
   . ()
                             ( )
                                               ( )
    ( )
                                                                 . ()
                                                                                                                             (1)
                                                                   )
                                                                                                                             (<sup>2</sup>)
(<sup>3</sup>)
(<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
. (
                                 )
                                                                    . (
( )
                                                                                                           )
 )
                                                                                                                  . (
                . (
                                                                                    )
```

() () () . () () () () (1) :) . / $\binom{2}{}$) _ . () (⁷) ()

. ()

(¹)

```
جـ- المحاولات الأولى للحسن بن بويه للإستيلاء على الري وإقليم الجبال:
  ( )
()
                                                         .( )
```

. () () / . () () . () (1) (⁴)) . / (⁵)

. () صراع وشمكير النزياري والسامانيين وأثره في سيطرة الحسن بن بويه على إقليم الجبال: . () () () . () () . (:) . . (. : -

```
( )
                                   ( ) "
                                                  п
                                     ( )
                                                  ()
           . ()
( )
                            ( )
                             . ()
                         ()
                                                       \binom{1}{}
      . (
     . (
                      : )
     /
                             ) . /
```

()

. ()

()

. () ()

() . ()

. ()

(1)

(²)

(³)
(⁴)

(⁵) (⁶) (⁷)

(8)

. () () () () () (1) (2) (3) (4) (5)

/

() . ()

: (¹)
: (²)
: .(

الفصل الثانبي :

جهود الحسن بن بویه في تثبیت حکمه

أ- النحسن بن بويه وفرض سيطرته على النري والمجبال .

ب- موقف السامانيين والنرياريين من النفوذ البويهي .

ج- سياسة الحسن بن بويه وأثرها على مناطق حكه .

أ- الحسن بن بويه وفرض سيطرته على الري والمجبال:

() () () () () :). (¹) $(^{2})$ (⁴) (⁵)

. () . () () () (1) (²) $(^{3})$:) . / : (⁴)

. () () () () . () / () () (1) (⁶) ()

() () () () () ()(. () . (

() . () () . () () _ () (1) . (- - - .

=

```
( )
                                                   ( )
                                                                 . ()
                                                              ( ) "
                                                                                      ( )
                                        . ()
                                                                )
                                                                                                                   (<sup>3</sup>)
)
                                                                . (
                                                                                                                  (<sup>7</sup>)
```

/ () / . ()

. ` '

· :

ب- موقف السامانيين والنرياريين من النفوذ البويهي .

أولاً: موقف السامانيين من النفوذ البويهي: علاقة الأمير الساماني نوح بن نصر بالبويهيين:

: : (¹)

: : (¹)

: : (²)

: : (²)

: : (³)

: : (³)

: (⁴)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (- (*)

/ (-

. () _ () _ () / . () $\binom{1}{}$ (²) Cl. Hurt , Les . Ziyarides . Exrait des memoires ds Academie des Inscriptions et Bettes letters . vol . 42 Paris, $1922 \cdot p$. 397 . $(^3)$: (⁴) (⁵) =.

()

. () () () . () () / . () . / $\binom{1}{}$ (²) (⁵)) . (

```
( )
                                                                  ( - / - )
                                                    ( ) "
                                                              ()
                                                                             . ()
                                                            ( )
                                                                                       ( )
                                                                                                     (1)
                                                                                                     \binom{2}{3}
                                                  )
                                                                                                     (<sup>4</sup>)
:
                                                                                                     (<sup>5</sup>)
                                    )
                                                                                       . (
                                                                                                     (<sup>6</sup>)
                                             : )
         . (
```

```
. ()
                                                                                                                                         II
              . ( ) "
                                                       ()
.()
                                              . ()
                                              ) ()
                 (
                                                                                                                                       (1)
                                                                                                                                       \binom{2}{3}
                                                                                                                                       (<sup>4</sup>)
                                                                                                                                       (<sup>5</sup>)
                                                          . (
                                                                                                                )
```

()

. ()

()

. ()

()

(1) (2) (3) (4)

(⁵)

. () () " () . () $(^{3})$ (⁴) (⁵) . ()

. ()

() "

() ()

)

. ()

() . () . () () . () () (1) (²)
(³) (⁴) (⁵)

. () علاقة الأمير الساماني عبد الملك بن نوح بالبويهيين :

() () () . () $(^1)$ (⁵) :

() . () / () () () / () (⁴)

. () . () " . () () () . () (1) (2) (3)

علاقة الأمير الساماني منصور بن نوح بالبويهيين :

```
()
                                 ( )
                              ( )
( )
( )
 ( - ) - ( - ) -
) .
```

```
. ()
                                                                                                                                                                                                      _ ( )
                                                                                                                                                 ( )
                                         ( )
                                                                                                                             . ()
/
                               ) ()
                                                                                                                                                                                           . (
                                                                                                                                                                                                                                   (<sup>1</sup>)
                                                                                                                                                                                                                                   (<sup>2</sup>)
(<sup>3</sup>)
(<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
```

```
( )
                                                                                                           ()
                              ( )
                                                                                  ()
                                            ( )
                                                                                                                                     . ()
                                                                                                                                                                       (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
              . (
                                                                                                                                                                       (^{3})
                                                                                                                                                                       (<sup>4</sup>)
= :
```

() . () () () () () . () (⁶) ⁽⁷)

```
. () /
                                              ()
                                          ( )
                                           . ()
                          ( )
  /
           . ( -
                             : ) .
                                                                 (<sup>1</sup>)
 : ) .
                                                                 (<sup>4</sup>)
 /
                                                                 (<sup>5</sup>)
                                          ) .
                                                         . (
```

. ()

```
ثانياً: موقف الزياريين من النفوذ البويهي: علاقة الأمير وشمكير بن زيار بالبويهيين:
                                          ( )
()
                                                                       ( )
                         ( )
                                                                . () /
                                                                                                         \binom{1}{}
```

() () () () () / () . () . () (1) (⁴))

() . () (). علاقة الأمير بيستون بن وشمكير بالبويهيين : () () () . () $\binom{1}{}$

```
( )
                                                                                                                         . ()
/ ()
                  ( )
                                               ()
                                ( )
                                                                                                ( )
                                                                                                                                               (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
                                                                                                                                              (<sup>3</sup>)
                                                                                                                                               (<sup>4</sup>)
                                                                                                                                              (<sup>5</sup>)
                                                                                                                                              <sup>(7</sup>)
```

```
. ()
()
                                                              ()
                                                         ()
                              ( )
                                                                          ( )
                                                                                          \binom{1}{}
Bosw orth , kabus b.w.Zeyar, From the Encyclopaedia of islam . Leiden ,
                                                              1978, vol. Iv, p. 358.
                                                                                          (^{2})
      /
                                                                                          (<sup>6</sup>)
```

. () () () . () () () (1) (2) (3) (4) (5) (6)

```
. ()
                                                                   . ()
()
                                                                               . ()
        ()
                                                                                                      (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
                                                 M.CL. Huart, Les Ziyaridas, p. 405.
```

. () () (/) () () = (1) $(^{2})$ $(^{3})$ (⁴)

(⁵)

```
( )
                               ()
                    ()
                                                                       ( )
         ()
                         ( )
                            )()
                                                                 ( )
                     . (
. (
                                             )
                                                                              <sup>(7</sup>)
                                                                              (<sup>9</sup>)
```

```
( )
                                                                ( )
        ( )
                           /
                          ()
                                            . () /
              ()
                                                                ( )
                                                                         (<sup>1</sup>)
. (
                                        : ) .
  . (
                                                                         (<sup>6</sup>)
         /
             )
                                         . (
                 . (
                                                                         <sup>(7</sup>)
```

	()	
	/	. ()
. ()	()	

(1)
(1)
(1)
(1)
(1)
(1)
(2)
(2)
(3)
(4)

() .() .() . () : .(: (¹) :) .

```
. ()
                                ( )
                                . ( ) /
         ()( - / - )
( )
       . -
: ) .
. (
                                              (<sup>2</sup>)
                                              (<sup>5</sup>)
```

```
. ()
  ()
                                                 /
                                            ( )
                                                                                                     ( )
                                                                      ( )
    . ()
                                                                                                                  (<sup>1</sup>)
                                                                                                               (3)
(4)
(5)
(6)
. (
```

```
( )
                        ( )
                            ( )
                                                                                                                                                                                             ()
                                                                                                                         ( )
                                                                                                                                                                           ( )
                                                                     ( )
                                                                                   ( )
                                                                        . (
                       . (
                                                                                                                                                                                                                         (<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
(<sup>6</sup>)
(<sup>7</sup>)
(<sup>8</sup>)
```

جه- سياسة الحسن بن بويه وأثرها على مناطق حكمه:

```
() /
                      () /
                  . ( )
        . ( )
    ( )
                    () ()
. ( : ) .
                            <sup>(7</sup>)
     . ( : ) .
```

```
( )
                                                    ( )
                                     ( )
                                . ( ) "
                             /
                                                                 (1)
                             (<sup>2</sup>)
(
                   ) .
            . (
```

. () () . () . () / . () (¹) : :) .(" . dife): (³) (⁴) (⁵)

. () () () () () (1) (2) (3) (4) (5) . ()

()

()

()

. ()

(1) (2) (3) (4) (5)

سياسة الحسن بن بويه الداخلية: () / . () / . () . () () . () _ () (²) (³) (⁴) (⁵) (⁶) :

=

```
()
                                        ()
                                                       ( )
                                                                                                             . ()
                                                                                   ()
                                                                                     ) .
)
                                                            : . (
                                                                                                                               (<sup>1</sup>)
                                                                                                                               (<sup>2</sup>)
                                                                                                                               \binom{3}{}
                                                                                                                               (<sup>4</sup>)
                                                                                                                               (<sup>5</sup>)
```

. () () . () (1)

() . () . () () . () () (1) (2) (3) (4) :) . . ((⁵) . ()

() . () ()

. ()

(1)

(²) (³) (⁴) (⁵)

```
()
           . ( )
              () /
                        . ()
                      :
                             (^1)
        : ) .
( - / ( )
/
              : ) . /
 . (
                       : )
: (<sup>3</sup>)
              . (
```

الفصل الثالث

خلفاء انحسن بن بویه

أ- توزع زعامة البيت البويهي وأثرها في عهد الإخوة المؤسسين.

ب- زعامة عضد الدولة بن ركن الدولة وأثرها في انشقاق البيت البويهي .

ج- موقف مؤيد الدولة وفضر الدولة من البويهيين في العراق وفارس.

أ- توزع زعامة البيت البويمي وأشرها في عهد الإخوة المؤسسين:

() () / () . () / () ()

. () . () (/) () (1)

()

()

. -

(⁶)

. () () . () () () () () . () (¹) (³) (⁴) (⁵) (⁶) (⁷) (⁸) (⁹)

() () () () () () (1) (2) (3) (4) (5) (6)

```
( )
                     ( )
/
( )
                    ( )
. ()
                                                   ( )
() ()
                                                                    (1)
      . (
                                                                     <sup>(7</sup>)
                  . (
                                                                     (8)
     )
```

()

. () ()

()

()

(1)

(²)

 $(^{3})$

(⁴)
(⁵)

() () ()

()

() ()

=

(¹)
(²)

(³)
(⁴)

(⁵)

() () () . () . () _ () (1) (²)) . (

```
( )
()
                                                                                                                   ( )
                                        ( )
                                                                                ( )
                                                      ( )
                                                                                                                              (<sup>2</sup>)
                                                                                                                           )
                                                                                        . (
                    ) . /
                                                                                                                              (<sup>4</sup>)
                                                                                                                              (<sup>6</sup>)
```

()

() . ()

()

()

(1)

(²)

 $\binom{3}{}$

(⁴)

(⁵)

```
( ) "
ļ
                                                                                                   ()
                                                                                              .( ) "
                                                                                                . ()
                                               ( )
                                                                                                             (<sup>2</sup>)
                                                                                                             (<sup>3</sup>)
```

() () . () . () . () () () (¹) (³) (⁴) (⁵) (⁶) (⁷)

: .() . () () . () . () (1) (²) (³) (⁴) (⁵)

() () / . ()

: : : (¹)

. (2)

 $: \qquad : \qquad : \qquad : \qquad \qquad :$

ب- زعامة عضد الدولة بن ركن الدولة وأثرها في انشقاق البيت البويهي:

() () . () () () . ()

()

()

()

. ()

()

: (²) (³)

(⁴) (⁵)

```
( / ) )
                                 ()(
                                  ()
                            ()
                            ( )
: ) . /
                . ( :
                                        \binom{2}{}
                                        \binom{3}{}
```

() . () . () . () . () ()

() / () . () . () . () . () / (1) (²) (³) (⁴) (⁵)

جـ- موقف مؤيد الدولة وفضر الدولة من البويهيين في العراق وفارس:

	1	()						()	1	
(/	() /) () . ()	/							
			. ()	(/)				
			,							
		()(/)					()
		" :						(,	1)
					· -			: :	:	(1) (2) (3) (4)
						·		:		(⁵)
					:			:		(⁶)
		·			:		()		(⁷)

```
. ( ) "
                            . ( ) "
                                                 . ()
                                                                            ( ) "
                                                                 ( )
  ( )
                        ()
( ) "
                                                                                          (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
        Kabir, History of th ziyarides of Tabaristanand Gurgan, p.11.
```

п () () . () . () () () () () (1) $\binom{2}{3}$ (4) (5) (6) (7) (8))

()

.()

() . () ()

(1)

(²) (³) (⁴) . (

/

(⁵)

()

. ()(

()

. ()

. ()

(1) (2) (3) (4)

(⁵)

() . () . () () () (1) (2) (3) (4) (5)

```
( )
                     ()
    ()
                                           ( / )
                                                 ( )
                                   . ()
( )
                                               ()
                                                         (1)
                                                         (^{2})
                                                         (<sup>3</sup>)
                  . (
                                /
         : ) . /
                                       . (
```

. () . () () $(^{3})$

الفصل الرابع

(نشورُ القوى المجديدة الداخلية والمخارجية وأثرها في سقوط بنبي بويه)

أ- بني حسنويه .

ب- بنو كاكويه .

ج- الغزنويون .

بداية ظهور إمارة بني حسنويه:

(/) () () . () . () . (

) (. () علاقة الأمير حسنويه الكردي بالأمير ركن الدولة البويهي : () () () () $(^{3})$ (⁴) (⁵)

. () . () () () . () () () (1) (²) (³) (⁴) (⁵) (⁶) ()

```
()
  . ( )
```

. (:) .

() () () .() . () (1) : (²) (³) (⁴)

. () / () . () علاقة بدر بن حسنويه بالأمراء البويهيين: _ () () :) . (⁵)

() . () () . () (1) (2) (3) (4)

دور بدر بن حسنويه في الصراع بين مجد الدولة ووالدته وابنها شمس الدولة على إقليسي الري والجبال :

() () () .() () "

. : (⁴

```
. ( )
                     /
                    ( )
                                      ( ) "
                        ( )
( / )
```

() . () . () علاقة طاهر بن هلال بالأمير شمس الدولة البويهي : . () () (1) .()

() ()

()

. ()

(¹) (²)

(⁴) (⁵)

. ()

. : (1)

ب- بنو كاكويه .

بدایة ظهور بنی کاکویه:

	()	. ()	/	
. ()		()		
1	()			
)		
:	:		:	(1)
:	:		:	(²)
· :	:	;	: :	(³) (⁴)
/			•	()
. () .		

. () ()[() () () (1) (2) (3) :) . . ((⁴) / () : . (⁵)

	()			()	
			/		
		()			
			. ()		
		()			
		/		. ()	
		/			
			()		
				:	$(^{2})$
:		: . :		:	(3)
•		. (-		:	(⁴)
	·	· ·		:	

() () . () () () () . () (¹)
(²)
(³)
(⁴)
(⁵)
(⁶)
(⁷) : . (: :

/ () () . () : : : : (- / -) (²) :) .
. (
: : : :
: : : : (³) جـ- الغزنويون .

```
بداية تدخل الغزنويين في إقليسي السري والجبال :
                                                                        ()
    ( )
             ( )
          /
                                                                           . ()
( )
                                                                                    (^{2})
                                         . (
```

() () () . () . () (1) (²) (³)

. : (5)

(⁴)

الفصل المخامس (الوزراء البويهيون وأثرهم في حكم الري والمجبال) أ- ابن العبيد .

. () . () () " () (1) / (²) (³) () .

. ()

شير وط اختيار البويهيين لوزرائهم :

. ()

()

. : (¹) . : (²)

: (4)

. - / . : (⁵) .() أ- ابن العبيد: () () . () () () (⁶)

```
. ( ) "
                                                                            ( )
( )
                                                                                                        ( )
(
                                                  . ()
                                                                                                                      (1)
                                                                     )
                                                                                  . (
                                                                                                                      (<sup>4</sup>)
         (
                                                                                                                      (<sup>5</sup>)
```

ثقافته وعلومه:

```
()
                                        ()
                                                                               ( )
                ( )
                              ( )
                   ( )
( )
                                                                                                         ( )
                                                                                                         ( )
                                                                                                                     (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
                                                            ) .
         . (
                              )
```

```
()
                                           ()
                                                            ( )
           ()
                                                            . ()
           ()
                                                                     ()
                                                           . ()
                                            . ()
             . ( )
              . ( )
                                                                             (1)
                                   . (
                                                                             (<sup>2</sup>)
. (
```

() () . () " (1) (2) (3) (4) و*زارت.* : () () , ()

.

()
()

: (¹)

: (²)

: : : (³) : :

· - /

· (4)

! :

. : (5)

. () " () . () " () () () . () () (1) (2) (3) (4) (5) (⁶) (⁷) (⁸)

: . () " . ()

(¹)

. () 11 . () " () (1) (2) (3) (4)

()

```
()
( )
                                                               . ()
( )
                                                    . ()
                                               <u>وفاة الوزير أبي الفضل بن العبيد:</u>
                        ( )
                                       ()
                                          . ()
. (WWW.6abib.com)
                                                                               (<sup>8</sup>)
```

() (/) .() () .() (1) ب- أبي الفتح بن العبيد.

```
()
                                                              ()
                            . ()
                                 وزارة أبي الفتع بن العبيد للأمير ركن الدولة :
                                        ()
           ( )
                                                                . ()
                                                                                \binom{1}{}
```

() . () . () . () . () . () () () () (1) (²) (⁶) (⁷) (⁸) (⁹) () . () . () وزارة أبي الفتع بن العبيد للأمير مؤيد الدولة: () . () _ () $\binom{1}{}$

. :

(⁶)

() () " . () . () . () . () . () (1) (²) (⁵) (⁶)

": ()" . ()

(¹)

ج- الصاحب بن عباد .

```
( )
          ( )
                                        () /
                                           () /
                                           ( )
. ()
              ()
      ( )
                       ()
                                    ( )
                                                      \binom{2}{3}
             . (
                                      ) .
    : ) .
                                                . (
```

() . () () . () . () . (. ((⁵)

```
. ( ) "
                                                                                          ( ) "
                                                                             ( ) "
                              . ( ) "
. ( ) "
                                                                                                                                                  . ()
                                                                                                     п
              . ( ) "
                                                                                                   ( )
                                                                                                                                            п
                                                                                               . ( ) "
                                                                                            ( )
                                                      ( ) "
         п
                                                                                                                                                 п
                                                                                                                                                                    (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
(<sup>3</sup>)
                                                                                                                                                                    (<sup>4</sup>)
                                                                                                                                                                    (<sup>5</sup>)
                                                             )
                                                 :
                                                                          . (
                                                                                                                                                                  (6)
(7)
(8)
(9)
(10)
(11)
```

```
( )
                                                                              ( ) "
                             ( )
                                )
                                                                                               ( ) (
                                                                   ( ) "
                                 ( )
    ( ) "
                                                                             ( ) "
                                                                                                               \binom{1}{2}
                                                                                                              (<sup>3</sup>)
                                                                                                              (<sup>4</sup>)
```

() . () () " п . () " () . () () " (1) (2) (3) (4) (⁵) (⁶)

بدايته ثم توليه الوزارة: () () () () () () . () ()

. () () () . () (1) (²) $\binom{3}{}$ (⁴)

```
. ()
                     ()
                                                        ":
                                                                                                                                    ( ) "
   .( )
                                                                                                                                                               ( )
                                                                                                                    ( )
                                                                                                                                                                                  ( )
                                                                                                                                 . ()
                 ( )
                                                                                                                                                                                                     (1)
(2)
(3)
(4)
(5)
                                                                                                                                                                                                     (<sup>6</sup>)
:
                                                                                                                                                                                                     (<sup>7</sup>)
(<sup>8</sup>)
(<sup>9</sup>)
```

```
( ) "
                                                                                                                                               . ()
                                                                                                                                                                            ()
                                                                                                                                                                               ( )
                                                                                                ( )
                                                              . ()
                    ( )
                                                                                                                                                ( )
       ( )
                                                              ( )
                                                                                                                                                                                           (1)
(2)
(3)
                                                                                                                                                                                           (<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
(<sup>6</sup>)
(<sup>7</sup>)
(<sup>8</sup>)
                                                             )
. (
                                                                                                                                                                                           (<sup>9</sup>)
                                                                                                       )
                                                                                                                                                                                         (10)
```

() () () " () () () () () " (¹) (³) (⁴) (⁵) ⁽⁷) (8)

. () . () . () () / (⁵) ()

()

()

()

. ()

. ()

()

. ()

() . () . () " . () () . () (1) $\binom{2}{3}$ (⁴) (⁵) . (: (⁶)

```
()
. ()
                  ( )
                                           ( ) "
     ()
                                                          ( )
( ) "
                                                              (¹)
                     . (
```

```
":()
                                                             . ( ) "
()
                                                     ()
                                           . ( )
         ( )
          . ( )
                                                                             (1)
        . (
                                                                             \binom{2}{3}
```

```
. ( )
                                                                           ( )
                                                                                     ()
                                                       . ( ) "
                                              . ()
                                                                 ()
                                                                                    ( )
                                                                        :
                                                                                             (1)
              )
                                                             . (
                                                                                             (<sup>2</sup>)
                                                                 . (
                                                  )
. (
                                                                                             <sup>(7</sup>)
    ) .
```

. () () () () . () () . () . () () / () () . () (¹) (²) (³) (⁴) (⁵) (⁶) و- أبو العباس بن الضبَّي .

```
. ()
                              ( )
                                                                                                                                      ( )
()
                    ( )
                                                                                                                                                                               (<sup>1</sup>)
(<sup>2</sup>)
                                                                                                                                                                               \binom{3}{}
                                                                                          ):
                                                                       . (
                                                                                                                                                                               (<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
                                                                                                                     . (
```

```
. ( ) " ( )
                                                                                                                                . ( ) "
                                                                                                                                             توليه الوزاية :
                     /
( ) "
                                                         ()
                                                                                                                                                                     (1)
                                                                                                                                                                      (<sup>2</sup>)
(<sup>3</sup>)
(<sup>4</sup>)
(<sup>5</sup>)
```

```
( ) "
( ) "
                                                                                                                                                 ( )
                                                                                                            ()
                                                                                             . ()
                                                                                                                        . ()
           ( )
                                                                                                                              . ()
                                                                                                                                                                                        (1)
(2)
(3)
(4)
                                                                                                                                                                                       (<sup>5</sup>)
                                                                                                                                                                                       (<sup>6</sup>)
(<sup>7</sup>)
(<sup>8</sup>)
```

. () " () () () () () . () () (¹) (²) (³) (⁴) (⁵) (6) (7) (8) ()

. () () () () . () "

: () (. / . (:)

. (:) . : - / . . .

· : (6)

. () () (1) :) . / . (-

. ()

()

. ()

. ()

(1) (2) (3) (4)

•

.

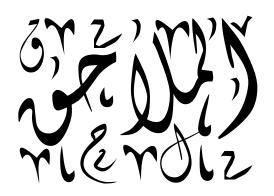
.

.

.

	·		
	•		
/	/		
•			

وآخر دعوانا أن انحد لله رب العالمين ،،

الملحق الأول

خلفاء الدولة العباسية خلال العصر البويهي

في إقليسي السري والمجبال (٣٣٠-٢١هـ/١٠٢٩ -١٠٢٩م)

مدة خلافته	الخليفة العباسي
(- / -)	
(- / -)	
(- / -)	

الملحق الثاني الأمراء البويهيون الزين حكوا إقليمي الري والمجبال

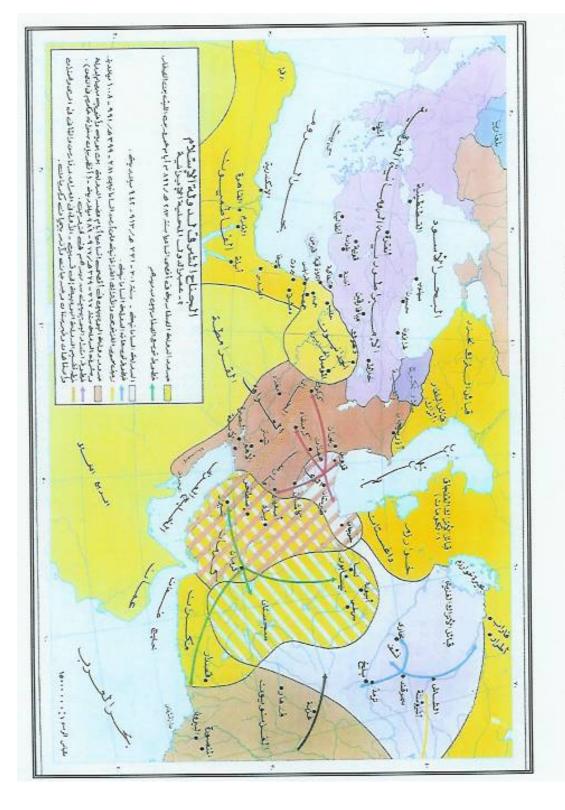
	,,		,	
- / - () - () - () - () () - () () (
() - () - () - () () - () () ()	/			-
- / - ()	- / -			_
- / - ()		()	
(/			-
(()	
() - () - ()	- / -			-
/		()	
- / - ()	/			-
- / - ()		()	
()	- / -			-
		()	

.

الملعق الثالث وزراء أمراء آل بويه في إقليسي السري والبجبال

	 				r
-)	-	/	-	(
-)	-	/	-	(
-)	-	/	-	(
)	_	/	-	(
. –)	_	/	_	(

نقلاً عن (أطلس تاريخ الإسلام) لحسين مؤنس


```
. ( /
                        0
                        0
  . ( /
                        0
                        0
                        0
. (
                        0
                        0
```

```
)
 . ( /
                               0
 . (
                               0
 . ( /
                               0
 . ( /
                               0
            . ( ...../
                            0
               . ( /
                            )
                               0
.(
                               0
         . ( /
                               0
```

```
. ( /
                                     0
.(
                                     0
                                     0
                      (
                                     0
                 /
                                     0
                                   )
                                     0
                                     0
       . ( /
                                     0
```

```
. ( /
                               0
. (
  /
                               0
                               0
     . ( /
                               0
                               0
                              )
                               0
                               0
                               0
```

```
. ( /
                                   0
                                   0
                                   0
                                   0
                                   0
                                   0
                                   0
      . ( /
                                   0
```

```
0
0
0
0
0
0
0
```

```
. ( /
                                  0
          . ( /
                                  0
      . (
             /
                                  0
     . ( /
                                  0
                                 )
. (
                                  0
                                  0
                                  0
                                  0
                                  0
```

```
. (
                        )
                         0
. (
                         0
/
                         0
                         0
 /
                         0
                         0
                         0
```

```
. ( /
    (
                                     0
.(
                                     0
                                   )
               . (
                   /
                                     0
                                     0
                                     0
                                     0
                                     0
                                     0
                                     0
```

```
. ( /
. /
                         0
  . (
                        )
                         0
    . ( /
                         0
                         0
                         0
                         0
  . (
                         0
                         0
                         0
                         0
```

```
. ( /
                                 0
                                 0
                                 0
                                 0
                                 0
                                 0
                                 0
                                 0
```

```
. ( /
                                      0
                                      0
                                      0
     . ( /
                                      0
                                      0
                                      0
                                      0
                                      0
```

```
. ( /
                        0
                      0
                        0
                      )
                        0
                        0
. ( /
                        0
                        0
```

```
. (
                                                   )
                                                     0
                                                     0
                                                     0
                                                     0
                                                     0
                                                     0
. (
                                                     0
                                                     0
                                                     0
```

```
0
    0
    0
    0
    0
    0
    0
    0
```

```
0
  0
  0
  0
  0
  0
  0
```

```
0
0
0
0
0
0
0
0
```

```
. ( /
                              0
                              0
                              0
                              0
                              0
                              0
                              0
                              0
```

	Ο
: . /	•
	• 0
: . / :	•
	0
: . /	•
: :	•
· . /	0

•		:	0
		:	0
. /			0
		: /	0
		:	0
	/	:	0
		:	0
		:	0
•		:	•
			0

:	•
•	•
	0
:	•
	•
. /	0
:	•
•	0
:	0
· / :	•
· :	•
	0
:	•

```
0
0
0
0
0
0
0
0
```

1			:	•
/				0
٠			:	•
			· :	•
. /		:		•
			:	•
	/		:	•
			· :	•
			/ :	•
				0

•

				:	•
			:	/	•
•				:	•
					0
	1		/	:	•
		/	:		0
			•	:	•
				:	0

	0
· :	•
	0
	0
:	•
:	•
	Ο
:	•
•	0
· :	•
· :	•
. /	0
:	•

```
0
0
0
0
0
0
0
0
```

. (/ () 0 . (/ 0 0 . (/ . () 0 0

. (/) •

0

1. Cl. Hurt, Les. Ziyarides. Exrait des memoires ds Academie des inscriptionset Bettes letters. vol. 42 paris, 1992.

- 2. Bosw orth , kabus b . w . Zeyar , from the Encyclopaedia of islam Leiden , 1978 , vol . lv .
- 3. Kabir , History of the Ziyarides of Tabari stanand Gurgan p. 110 .

الصفحة	الموضوع	
_	:	
	•	
-	•	
	:	
•		
-		-
-		-
-		-
	:	
_		_
	·	
-	•	-
-	·	-
	:	
	•	
-	•	-

.

-

-

-

-

-

الصفحة	الموضوع

•

:

•

- . -

-

:

-

-

- , -

-

-

-

-

-